

Linjaus ulkopaikkakuntalaisten lasten oikeuteen kunnan varhaiskasvatuspalveluihin.

Tark.ltk 20.02.2024 § 24
60/00.02.03/2024

Kunnanhallituksen selvitys tarkastuslautakunnalle: Päivähoitopalvelujen tilanne

Asian alkuperäinen otsikko: Varhaiskasvatusjohtajan kuuleminen

Tarkastuslautakunta on kutsunut kuultavakseen Tuusniemen varhaiskasvatusjohtajan. Kuulemisen aiheina on varhaiskasvatus: vuosi 2023, tavoitteet ja toteutuminen ja ajankohtaiset asiat.

Puheenjohtaja

Tarkastuslautakunta kuulee varhaiskasvatusjohtajaa, käy keskustelun aiheesta ja merkitsee kuulemansa tietoonsa.

Päätös

Tarkastuslautakunta kuuli varhaiskasvatusjohtajaa, kävi keskustelun aiheesta ja merkitsi kuulemisen tietoonsa. Varhaiskasvatusjohtaja poistui kokouksesta kuulemisen jälkeen klo 11.13.

Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitukselta selvitystä seuraavista varhaiskasvatuksessa ilmenneistä ongelmista:

-Miten kiinteistöhuollon ja siivouksen tehtävät on järjestetty päiväkodeissa ja ovatko töiden järjestelyt tarkoituksenmukaisia? Tarkastuslautakunnan tietojen mukaan varhaiskasvatuksen työntekijät ovat joutuneet tekemään työtehtäviin kuulumattomia kiinteistöhuollon ja siivouksen tehtäviä.

-Millä tavoin varhaiskasvatuksen budjetointi on toteutettu kunnassa ja onko varhaiskasvatuksen johtajaa kuunneltu riittävästi vastuualueensa talousarvion laadinnassa? Tarkastuslautakunnan tietojen mukaan varhaiskasvatuksen johtajaa ei ole kuunneltu riittävästi talousarvion laadinnassa.

-Millä tavoin varhaiskasvatuksen toiminta ja mahdolliset ongelmat saadaan sivistyslautakunnan ja kunnan johtoryhmän tietoon, kun varhaiskasvatusjohtaja ei esittele varhaiskasvatuksen asioita sivistyslautakunnassa eikä osallistu johtoryhmätyöskentelyyn? Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kunnan johtoryhmä ei ole saanut riittävästi tietoa varhaiskasvatuksen todellisesta tilanteesta kunnassa aikaisempien vuosien aikana, eikä tilanne ole riittävästi parantunut uuden viran perustamisen myötä.

KH 02.04.2024 § 68

Kunnanjohtajan kannanotto johtoryhmän tiedonsaannista

Kunnan hallintosäännön 12 §:n mukaan kunnan henkilöstöorganisaatio jakaantuu kolmeen toimialaan:

- kunnanhallituksen alaiseen toimialaan, jota johtaa hallintojohtaja
- sivistyslautakunnan alaiseen toimialaan, jota johtaa rehtori
- teknisen lautakunnan alaiseen toimialaan, jota johtaa tekninen johtaja.

Hallintosäännön 13 §:n mukaan kunnanjohtaja nimeää johtoryhmän ja johtaa sen toimintaa. Kunnanjohtaja on 19.12.2022 § 6 tekemällään viranhaltijapäätöksellä päättänyt nykyisen kj:n johtoryhmän kokoonpanon seuraavaksi: Kunnanjohtaja (pj), hallintojohtaja (siht), tekninen johtaja ja rehtori. Lisäksi johtoryhmän työskentelyyn osallistuu puhe- ja läsnäolo-oikeudella Tuusniemen Teollisuus Oy:n toimitusjohtaja. Tämä johtoryhmän kokoonpano on osoittautunut toimivaksi ja riittäväksi, kun ottaa huomioon johtoryhmän roolin toimialojen toimintaa yhteensovittavana työryhmänä. Johtoryhmällä ei ole esimerkiksi roolia yksittäisen toimialajohtajan toimivaltaan kuuluvan ratkaisun ohittavana kollegiona. Johtoryhmän kokoonpanoon olisi epätarkoituksenmukaista nostaa yksi tulosityksikön johtaja, koska tulosityksikköjen johtajat toimivat suoraan toimialajohtajien alaisuudessa ja siltä osin kun tulosityksikön johtajalle ei ole annettu hallintosäännössä toimivaltaa, tulosityksikköjen asiat ratkaisee toimialajohtaja, ellei hallintosäännöstä muuta johdu.

Näkemykseni mukaan kunnanjohtajan johtoryhmä on saanut myös rehtorilta toimintaansa tarvittavan päivähoitoon liittyvän tiedon.

Kunnanhallituksen selvitys tarkastuslautakunnalle

Päiväkotikiinteistön kiinteistöhoitopalvelut tuottaa kunnan tekninen toimi. Tuusjärven toimipiste sijaitsee asunto-osakeyhtiössä, jossa taloyhtiön vastuulle kuuluvat palvelut järjestää taloyhtiö. Tekninen toimi on osoittanut 0,8 henkilötyövuotta päivähoitotoiminnan tilojen siistijän ja ruoankuljetustehtäviin. Tämä resurssi on tullut uutena lisäyksenä vuoden 2023 aikana. Päivähoito ostaa ateriapalvelut kunnan keskuskeittiöltä ja päivähoidossa on luovuttu myös välipalojen valmistamisesta itse ja siirretty tältäkin osin ostopalveluun. Keskustelua on käyty esimerkiksi siitä, voiko päiväkodin hoitohenkilökunta lakaista päiväkodin rappuset tai laittaa ruokailun jälkeen likaiset astiat astianpesukoneeseen. Näiden vähäisten välittömään lasten päivähoitoon kuulumattomien töiden tekemisvelvollisuutta on selvitetty Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajan (KT) kanssa. KT:n näkemyksen mukaan kyseisenlaisten vähäisten muiden kuin välittömien lasten hoitotehtävien osoittaminen hoitohenkilökunnan tehtäväksi kuuluu työnantajan työjohto-oikeuden piiriin.

Kaikkiaan lasten päivähoidon hoitohenkilökunnan resurssi on kasvanut vuoden 2021 tilanteesta 10,1 htv:sta vuoden 2023 tilanteeseen 14,9 htv:een. Lasten määrä päivähoidossa on vaihdellut 1.1.2022 – 29.2.2024 välisenä aikana 29 lapsesta 52 lapseen. Päivähoidossa on myös vaihtelevasti lapsia, joiden kotipaikka ei ole Tuusniemen kunta. Näiden lasten päivähoidosta on heidän kotikuntansa maksanut asianmukaisesti korvausta. Tämä lapsimäärän lisäys kuitenkin kuormittaa lasten päivähoidon hoitajaresurssia, jota varhaiskasvatusjohtaja pitää niukkana. Näistä ulkopaikkakuntalaisista lapsista on mahdollisesti ainakin osalla lakisääteinen oikeus päivähoitopaikkaan Tuusniemen kunnassa. Tilanteen selkeyttämiseksi sivistyslautakunnan olisi perusteltua sivistystoimen toimintaa kehittävänä toimieliimenä linjata periaatteet lapsen päivähoitoon ottamisesta niissä tilanteissa, joissa lapsella ei ole lakisääteistä subjektiivista oikeutta saada päivähoitopaikka Tuusniemen kunnasta.

Vuoden 2023 päivähoidon talousarviota laadittaessa varhaiskasvatusjohtaja ei ollut vielä kunnan palveluksessa. Vuoden 2024 päivähoidon talousarvion valmisteli varhaiskasvatusjohtaja yhdessä rehtorin kanssa. Rehtori on myös päivähoidon talousarvion osalta tilivelvollinen viranhaltija, joten hänen osallistumisensa myös lasten päivähoidon talousarvion laadintaan on erittäin hyvin perusteltua. Kunnan talousarvioraami on viime vuodet ollut melko tiukka kunnan talouden heikosta tilanteesta johtuen, joten kaikessa toiminnassa on jo vuosien ajan jouduttu tekemään tarkkaa harkintaa ja priorisointia, lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa. Tämä koskee kaikkea kunnan toimintaa ja kunnan talouden reunaehtojen huomioon ottaminen talousarvioprosessissa ei sinänsä ole kenenkään puutteellista kuulemistä.

Muun muassa lasten päivähoidon vuoden 2023 määrärahatilanteesta varhaiskasvatusjohtaja on ollut kunnanhallituksen kuultavana kaksi kertaa. Päiväkodin toimintaa käynnistettäessä kunnanhallitus jäi em. ensimmäisessä varhaiskasvatusjohtajan kuulemisessa siihen käsitykseen, että siirryttäessä ryhmäperhepäivähoidosta päiväkodissa tapahtuvaan lasten päivähoitoon, ei em. muutos sinänsä automaattisesti lisää toiminnan kustannuksia.

Rehtori ja varhaiskasvatusjohtaja valmistelivat yhdessä talousarviomuutosta, jolla haettiin 200.000 euroa lisämäärärahaa vuoden 2023 varhaiskasvatuksen talousarvioon, nimenomaan lasten päivähoitoon. Asian ollessa 20.11.2023 kunnanhallituksen käsittelyssä, oli varhaiskasvatusjohtaja toisen kerran kunnanhallituksen kuultavana muun muassa lasten päivähoidon talousarviokysymyksessä. Sivistyslautakunta oli päättänyt esittää rehtorin esityksestä kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle 200.000 euron suuruisen lisämäärärahan myöntämistä varhaiskasvatukseen, nimenomaan lasten päivähoitoon kohdennettuna. Kunnanhallitus jäi varhaiskasvatusjohtajaa kuultuaan siihen käsitykseen, että 150.000 euroa olisi lisämäärärahaksi riittävä määrä. Asiaa harkittuaan kunnanhallitus kuitenkin päätyi sivistyslautakunnan ja kunnanhallituksen esittelijän kannalle esittäen valtuustolle 200.000 euron suuruisen lisämäärärahan myöntämistä, minkä valtuusto sittemmin myönsikin. Muutettu talousarvio riitti lasten päivähoidon osalta (jäljellä 1.438 euroa). Sen sijaan lasten kotihoidontukimenot ylittivät talousarvion 23.859 euroa.

Lasten päivähoidon menot ovat kasvaneet huolestuttavan kovaa vauhtia. Vuonna 2021 tehtävän kokonaiskustannukset olivat 486.749 euroa, vuonna 2022 tehtävän kokonaiskustannukset olivat 589.275 euroa ja vuonna 2023 tehtävän kokonaiskustannukset olivat 827.471 euroa. Tämä kustannuskehitys osoittaa, että kunta on resurssoinut lasten päivähoitoa todella mittavasti ja toisaalta tämä kustannuskehitys kunnan talouden näkökulmasta on kestävämmällä tasolla. Lasten päivähoidonkin osalta nyt toiminnan vakiinnuttua, on välttämätöntä lähteä kehittämään toimintaa kustannustehokkaammaksi, etenkin kun syntyneiden lasten lukumäärä on ollut jo parin viime vuoden aikana selvästi aikaisempia ikäluokkia pienempi.

Kunnan organisaatiossa ei ole tulosityksikön päällikkö tai johtaja toiminut aikaisemmikaan, eikä nykytilanteessakaan toimi toimielimen esittelijänä. Rehtori toimii sivistystoimen toimialajohtajana, tilivelvollisena viranhaltijana sekä sivistyslautakunnan esittelijänä. Muunlaisessa järjestelyssä edellä mainituissa asioissa tulosityksikön johtaja ohittaisi oman esihenkilönsä, mikä ei ole kunnan johtamisjärjestelmän kanssa lainkaan linjassa.

Kj:n päätösehdotus Kunnanhallitus
1. Päättää antaa selvityksenään tarkastuslautakunnalle edellä olevan esittelytekstin mukaisen selvityksen liitteineen
2. Ilmaisee huolensa todella paljon kasvaneista lasten päivähoidon kokonaiskustannuksista.
3. Kehottaa sivistyslautakuntaa ryhtymään toimenpiteisiin linjauksen laatimiseksi siitä, millä edellytyksillä kunnan lasten päivähoitopalveluihin voidaan ottaa ulkopaikkakuntalaisia lapsia, joilla ei ole subjektiivista, lakiin perustuvaa oikeutta kunnan päivähoitopaikkaan.

Päätös Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Siv.ltk 22.08.2024 § 34
103/00.01.02.00/2024

Kunnanhallitus on kehottanut sivistyslautakuntaa ryhtymään toimenpiteisiin linjauksen laatimiseksi siitä, millä edellytyksillä kunnan lasten päivähoitopalveluihin voidaan ottaa ulkopaikkakuntalaisia lapsia, joilla ei ole subjektiivista, lakiin perustuvaa oikeutta kunnan päivähoitopaikkaan.

Valmistelija Rehtori Janne Karttunen

Päätösehdotus Sivistyslautakunta linjaa, että ulkopaikkakuntalaisia lapsia voidaan ottaa kunnan varhaiskasvatukseen mikäli:

1) Sen kustannukset korvaa täysmääräisenä huoltaja, kotikunta tai jokin muu taho.
2) Se ei edellytä lisätyövoimaa tai muita lisäresursseja kunnalta.
3) Se on lapsen edun mukaista.

Päätös Esitys hyväksyttiin.